Психологія лідерства та професійної успішності

Робоча програма кредитного модуля (Силабус)

Реквізити кредитного модуля

Рівень вищої освіти	*третій (освітньо-науковий)*
Галузь знань	*05 Соціальні та поведінкові науки*
Спеціальність	*053 Психологія*
Освітня програма	*Психологія*
Статус кредитного модуля	*Вибіркова*
Форма навчання	*Очна/ дистанційна*
Рік підготовки, семестр	*2 курс, весняний семестр*
Обсяг кредитного модуля	*5 кред. ЄКТС/150 годин*
Семестровий контроль/ контрольні заходи	*Екзамен*
Розклад занять	
Мова викладання	*Українська*
Інформація про керівника курсу / викладачів	*Лектор і практичні: к.психол.н., доцент Кононець Марія Олександрівна +380503825479* *kononets.maria@gmail.com*
Розміщення курсу	https://classroom.google.com/c/Mzg1NDA4NDcwMjA5?cjc=gsgfdcq

Програма кредитного модуля

1. Опис кредитного модуля, мета, предмет вивчання та результати навчання

Предметом вивчення кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності» є закономірності взаємодії людей в системі «керівник-підлеглі» і «лідер-послідовники», механізм висування в лідери, співвідношення лідерства і управління, риси особистості, які необхідно розвивати для того щоб стати лідером, особливості лідерства у сучасному суспільстві, досягнення професійної успішності.

Мета кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності» - навчити аспірантів застосовувати компетентності щодо ефективного лідерства та професійної успішності спеціаліста.

Курс розпочинається з вивчення загальних уявлень про лідерство, потім вивчаються основні дослідження лідерства й види лідерства в організаціях, завершується курс вивченням професійної успішності та її складових.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах двох годин консультацій з викладачем, які проводяться за графіком, доступним на сайті кафедри психології і педагогіки.

Відповідно до вимог ОНП **метою кредитного модуля** є формування у аспірантів здатностей:

- проводити критичний аналіз, оцінку й синтез нових та складних ідей та соціально-психологічних явищ (ЗК 2)
- використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК 3)
- усвідомлювати необхідність та дотримання норм наукової етики (ЗК 5)
- розробляти наукові проекти та керувати ними, складати пропозиції щодо фінансування

наукових досліджень (ЗК 6)

- брати участь в роботі вітчизняних та міжнародних дослідницьких колективів (ЗК 7)

Завданням кредитного модуля є формування таких результатів навчання**:**

1) знань про:

- особливості психічних явищ, закономірності розвитку психічних властивостей особистості, основи взаємодії і спілкування особистості у малій групі (ЗН 9)
- індивідуально-психологічні властивості та якості особистості як суб'єкта різних видів діяльності, що сприяють самореалізації і професійній успішності (ЗН 12)
- діалогічних форм спілкування у спільній діяльності (ЗН 14)

2) уміння:

- виокремлювати, систематизувати, розв'язувати, критично осмислювати та прогнозувати значущі психологічні проблеми, чинники та тенденції функціонування й розвитку особистості, груп і організацій на різних рівнях психологічного дослідження (УМ 6)
- володіти прийомами особистісного саморозвитку та самовдосконалення, актуалізації своїх потенційних можливостей і подальшої самореалізації (УМ 9)
- дотримуватися правил наукової етики, правових і соціальних норм у процесі професійної та науково-інноваційної діяльності (УМ 11)
- аналізувати складні соціально-психологічні явища, пов'язувати загально-психологічні проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній діяльності (УМ 13)
- виявляти проблеми й суперечності, аналізувати психологічні явища й процеси соціальної дійсності (УМ 14)
- працювати над власним розвитком та вдосконаленням, визначати свої професійні можливості та виявляти прагнення до підвищення професійної кваліфікації та професійної мобільності (УМ 15)

В результаті засвоєння кредитного модуля аспіранти зможуть:

- орієнтуватися та використовувати основні положення та понятійно-термінологічний апарат кредитного модуля;
- застосовувати теоретичні підходи та концепції психології лідерства;
- орієнтуватися у проблемах і напрямках розвитку сучасної психології лідерства;
- використовувати досвід ефективного лідерства у професійній діяльності;
- застосовувати фундаментальні принципи етики лідера; враховувати вплив мотивації на досягнення успіху в професійній діяльності;
- враховувати психологічні особливості для досягнення професійної успішності.

2. Пререквізити кредитного модуля (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньо-науковою програмою)

Кредитний модуль вивчається після опанування кредитних модулів «Теоретичні і методологічні проблеми психології», «Психологія соціальних явищ», «Психологія життєвого середовища», «Психологія професійної діяльності», «Психологія наукової і технічної творчості», «Методологія наукових досліджень» ОНП.

Кредитний модуль перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як «Основи менеджменту», «Організаційна психологія», «Соціальна психологія», «Психологія конфлікту», що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття аспірантами змісту пропонованого кредитного модуля.

3. Зміст навчальної кредитного модуля

Очна форма

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські	СР, у т.ч. ІР
1	2	3	4	5
Розділ 1. ЗАГАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ЛІДЕРСТВО				
Тема 1.1. Визначення поняття про «лідерство». Історія дослідження лідерства	8	2	1	5
Тема 1.2. Типології лідерів. Співвідношення понять «лідерство» і «управління»	5	-	-	5
Тема 1.3. Інтелект у лідерстві. Цінності й установки лідера. Фундаментальні засади етичного лідерства	7	-	1	6
Всього за розділом:	**20**	**2**	**2**	**16**
Розділ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІДЕРСТВА				
Тема 2.1. Персоналістичний і поведінковий підходи у лідерстві	8	2	-	6
Тема 2.2. Ситуаційний підхід у лідерстві	7	-	1	6
Тема 2.3. Атрибуційний підхід у лідерстві	7	-	1	6
Тема 2.4. Гуманістичний підхід у лідерстві	6	-	-	6
Всього за розділом:	**28**	**2**	**2**	**24**
Розділ 3. ВИДИ ЛІДЕРСТВА В ОРГАНІЗАЦІЯХ				
Тема 3.1. Харизматичне лідерство. Трансформаційне і транзакційне лідерство	8	2	1	6
Тема 3.2. Інноваційне, автентичне, відповідальне і деструктивне лідерство	8		1	6
Всього за розділом:	**16**	**2**	**2**	**12**
Розділ 4. ПРОФЕСІЙНА УСПІШНІСТЬ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ				
Тема 4.1. Професійна успішність: поняття і структура	8	2	-	6
Тема 4.2. Особливості саморегуляції в процесі професійної діяльності	7	-	1	6
Тема 4.3. Самоменеджмент у процесі професійної діяльності	6	-	-	6
Тема 4.4. Комунікативна і конфліктологічна компетентності як складові професійної успішності	7	-	1	6
Всього за розділом:	**28**	**2**	**2**	**24**
Реферат	28	-	-	28
Екзамен	30	-	-	30
Всього годин	**150**	**8**	**8**	**134**

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення кредитного модуля достатньо опрацьовувати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Кононець М.О. Психологія лідерства : навч.посібник / Марія Кононець, за заг. ред. О.В. Винославської. – К.: КВІЦ, 2020 – 252 с.
2. Ложкін, Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. – Електронні текстові дані (1 файл: 22,4 Мбайт). – Київ : ВД «Професіонал», 2007. – 416 с.
3. Татенко В. ЛІДЕР XXI. Соціально-психологічні студії / В.О. Татенко. – К.: Корпорація, 2004. – 198 с.
4. Goleman, Daniel. Primal Leadership: Realizing the Power of Emotional Intelligence. Boston, Mass.:Harvard Business School Press, 2002.
5. Shackleton, V. Business Leadership. London, Routledge. 1995 186 p.
6. Інтернет-видання по психології лідерства та професійної успішності спеціаліста.

Допоміжна:

До розділу 1:

1. Винославська О. Людські стосунки: Навчальний посібник. / О. Винославська, М. Малигіна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 142 с. – (2-е).
2. Кононець М. Психологія професійної моральності підприємця : теорія та сучасна практика : монографія. / М.О. Кононець. – К.: ДІЯ, 2013. – 165 с.
3. Goleman, D. (1995). Emotional intelligence. Bantam Books, Inc.
4. Goleman, Daniel. Primal Leadership: Realizing the Power of Emotional Intelligence. Boston, Mass.:Harvard Business School Press, 2002.
5. Kyulla D. Ethics - the soul of leadership // Responsible leadership / Thomas Maak, Nicolas Ples. - M .: Alpina Business Books, 2008. - P.33-49.

До розділу 2:

3. Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. - К: Основи, 1998. - 534 с.
4. Дьюї Д. Демократія і освіта / Джон Дьюї. – Львів : Літопис, 2003. – 294 с.
5. Adair John Effective Leadership: How to Be a Successful Leader. – Publisher, Pan Macmillan, 2009. – 240 pp.
6. Alan Lawton, Aidan Rose. Organisation and Management in the Public Sector. Political Science, 1994. –256 pp.
7. Antonio Meneghetti.The Psychology of the Leader. Translated by, Silvestro De Falco. Edition, 2. Publisher, Ontopsicologia Editrice, 2011. – 350 pp.
8. Hodgkinson, C. The Philosophy of Leadership, Oxford: Basil Blackwell, 1983. – 256 pp.
9. Kotter, John P., and Dan S. Cohen. The Heart of Change: Real-life Stories of How People Change Their Organizations. Harvard Business School Press, 2002.
10.Michael W. Drafke, Stan Kossen The Human Side of Organizations. – Publisher, Prentice Hall, 2001. – 528 pp.

До розділу 3:

1. Коттер Дж. Как успешно провести организационные преобразования. /Джон Коттер. – Киев: Альпина Паблишер, 2019. – 288 с.
2. Bass B. Bass and Stogdill's handbook of leadership. Theory, Research and Managerial Applications / B. Bass. – New York: The Free Press. – Vol. 3. – 1990. – 1184 с.
3. Bennis W. Leaders: The strategies for taking charge / W. Bennis, B. Nanus. – New York: Harper & Row, 1985. – 244 с.
4. Conger J. Charismatic Leadership: The Elusive Factor in Organisational Effectiveness / J. Conger, R. Kanungo. – San Francisco: Jossey-Bass, 1988. – 352 с.
5. Einarsen, S., Aasland, M.S. and Skogstad, A. (2007) Destructive Leadership Behavior: A Definition and Conceptual Model. The Leadership Quarterly, 18, 207-216.

6. George B. Authentic Leadership: Rediscovering the Secrets to Creating Lasting Value / Bill George. – San Francisco: Jossey-Bass, 2003. – 240 с.
7. Greenleaf R. Servant Leadership: A Journey into the Nature of Legitimate Power and Greatness / R. Greenleaf – Paulist Press; 25 Anv edition, 2002. – 370 с.
8. Hampden-Turner C. Building Cross-Cultural Competence: How to Create Wealth from Conflicting Values / C. Hampden-Turner, F. Trompenaars. – Chichester: John Wiley & Sons, 2000. – 388 с.
9. Iszatt M. Leadership / M. Iszatt, C. Saunders. – Oxford: Oxford Univ. Press, 2014. – 367 с
10.Kellerman B. Bad leadership. What it is, how it happens, why it matters / B. Kellerman. – Boston: Harvard Business School Press, 2004. – 282 с.
11.Kouzes J. The Leadership Challenges: How to Make Extraordinary Things Happen in Organizations / J. Kouzes, B. Posner. – San Francisco, CA: The Leadership Challenge, 2012. – 396 с.
12.Lipman-Blumen J. The allure of toxic leaders. Why we follow destructive bosses and corrupt politicians – and how we can survive them / J. Lipman-Blumen. – Oxford: Oxford University Press,2005. – 324 с

До розділу 4:

1. Фройд З. Вступ до психоаналізу. Нові висновки. – Видавництво Навчальна книга – Богдан, 2021 552 с.
2. Фромм Е. Втеча від свободи / Еріх Фромм ; перекл. з англ. М. Яковлева. – Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019.
3. Юнґ К.Ґ. Архетипи і колективне несвідоме / Переклала з німецької Катерина Котюк; науковий редактор українського видання Олег Фешовець. 2-ге опрац. вид. – Львів: Видавництво «Астролябія», 2018. – 608 с.
4. Abraham Harold Maslow. Motivation and Personality. Harper & Row, 1954 - Motivation (Psychology). - 411 pages.
5. McClelland D. Human motivation. Cambridge University Press, 1987.
6. Erikson, E. H. (1993, originally published in 1950). Childhood and society. New York: Norton, 445 pp.
7. Everyone Can Win: How to Resolve Conflict Faire, Shoshana,Fair, Shoshana,Cornelius, Helena Published by Simon and Schuster, 1994, 192 pp.
8. Fisher, Roger, William Ury, and Bruce Patton. Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In. 2nd ed. New York, N.Y.: Penguin Books, 1991.
9. The Neurotic Personality of Our Time. By Karen Horney. New York: W. W. Norton 8c Co., 1937. 299 pp.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної кредитного модуля

Очна форма

Лекційні заняття

№ з/п	*Назва теми лекції та перелік основних питань (завдання на СР)*
1	**Тема 1.1. Визначення поняття про «лідерство». Історія дослідження лідерства** 1.Визначення поняття «лідерство». 2.Історія дослідження лідерства. **Завдання на самостійну роботу:** 1. Охарактеризуйте напрями досліджень лідерства в античні часи та у Середньовіччі. 2. Охарактеризуйте погляди на лідерство Г. Лебона. 3. Поясніть як наукові праці Т. Карлейля і Р. Емерсона вплинули на подальший розвиток досліджень лідерства. 4. Охарактеризуйте погляди на лідерство Н. Мак'явеллі.
2	**Тема 2.1. Персоналістичний і поведінковий підходи у лідерстві** 1.Персоналістичний підхід: теорія великої людини; теорія рис. 2.Поведінковий підхід: теорія лідерства К. Левіна. **Завдання на самостійну роботу:** 1. Розкрийте основні положення теорії рис. 2. Проаналізуйте, чому людям притаманна ідеалізація лідерства. 3. Охарактеризуйте поведінковий підхід до лідерства 4. Розкрийте зміст теорії лідерства К. Левіна.
3	**Тема 3.1. Харизматичне лідерство. Трансформаційне і транзакційне лідерство** 1.Харизматичне лідерство. 2.Теорія харизматичного лідерства Р. Хауса. 3.Теорія Я-концепції Б. Шаміра. 4.Теорія Дж. Конгера і Р. Канунго. 5.Трансформаційне і транзакційне лідерство. **Завдання на самостійну роботу:** 1. Охарактеризуйте харизматичне лідерство. 2. Розкрийте зміст теорії харизматичного лідерства Р. Хауса. 3. Розкрийте зміст теорії Я-концепції Б. Шаміра. 4. Чим трансформаційне лідерство відрізняється від транзакційного?
4	**Тема 4.1. Професійна успішність: поняття і структура** 1.Поняття професійна успішність. 2.Структура професійної успішності. **Завдання на самостійну роботу:** 1.Розкрийте зміст поняття професійна успішність. 2.Охаракеризуйте структуру професійної успішності. 3. Проаналізуйте погляди на професійну успішність особистості.

Семінарські (практичні) заняття

Основні завдання циклу семінарських (практичних) занять:
сформувати у аспірантів:

- уміння аналізувати особливості різних стилів лідерства та використовувати їх у професійній діяльності;
- уміння використовувати у науково-педагогічній практиці прогресивні досягнення наукової психологічної думки щодо лідерства та професійної успішності.

№ з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань (перелік дидактичного забезпечення, питання для поточного контролю та завдання на СРС)
1	**ТЕМА: ЗАГАЛЬНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ЛІДЕРСТВО** Мета: сформувати у аспірантів загальні уявлення про лідерство. **Основні питання:** 1. Погляди на лідерство у країнах Стародавнього Сходу. 2. Погляди на лідерство у Стародавній Греції. 3. Погляди на лідерство у Стародавньому Римі. 4. Погляди на лідерство у Середньовічній Європі. 5. Погляди на лідерство в Західній Європі в епоху Відродження. 6. Волюнтаристська теорія лідерства (Н. Мак'явеллі, Т. Карлейль і Р. Емерсон). 7. Погляди на лідерство Дж. Віко, Г. Гегеля і Ф. Ніцше. 8. Погляди на лідерство Г. Тарда і Г. Лебона. 9. Типологія лідерів Е. Богардуса. 10. Типологія лідерів Р. Кеттела і Г. Стайса. 11. Типологія лідерів Р. Бейлза і П. Слейтора. 12. Типологія лідерів Е. Берна. 13. Типологія лідерів Л.І. Уманського. 14. Типологія лідерів Б. Д. Паригіна. 15. Співвідношення понять «лідерство» і «управління». 16. Інтелект у лідерстві. Види інтелекту: академічний, практичний, соціальний, емоційний. 17. Визначення поняття цінності. Термінальні і інструментальні цінності. Концепція Шварца-Білскі. Цінності і установки лідера. 18. Фундаментальні засади етичного лідерства.
2	**ТЕМА: ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІДЕРСТВА** Мета: сформувати у аспірантів загальні уявлення про дослідження лідерства. **Основні питання:** 1. Лідерство як результат взаємодії (Р. Стогділ і К. Шартл). 2. Теорії «X» і «Y» Д. Макгрегора. 3. Модель континууму Р. Лайкерта. 4. Двовимірна модель участі підлеглих (управлінська решітка Блейка-Моутон). 5. Континуум лідерської поведінки Р. Танненбаума й У. Шмідта.. 6. Ситуаційна модель Ф. Фідлера. 7. Теорія ситуаційного лідерства П. Херсі й К. Бланшара. 8. Модель «шлях-мета» Т. Мітчела і Р. Хауса. 9. Ситуаційна модель прийняття рішень Врума – Йеттона – Яго. 10. Теорія атрибуції Ф. Хайдера. 11. Теорія каузальної атрибуції. Атрибутивна теорія лідерства. 12. Концепція суперлідерства Ч. Менза і Г. Сімпса. 13. Концепція особистісного лідерства Дж. Клегга. 14. Концепція сервант-лідерства Р. Грінліфа. 15. Ціннісна концепція К. Ходжкінсона. 16. Ціннісна концепція «стейкхолдерів» Г. Фейерхольма. 17. Ціннісна теорія лідерства С. і Т. Кучмарські.

3	**ТЕМА: ВИДИ ЛІДЕРСТВА В ОРГАНІЗАЦІЯХ** Мета: ознайомити аспірантів з видами лідерства в організаціях. **Основні питання:** 1. Трансформаційне лідерство у дослідженнях Н. Тічи й М. Деванна. 2. Основні стратегії ефективних лідерів (У. Бенніс) 3. Інноваційне лідерство. 4. Автентичне лідерство. 5. Відповідальне лідерство. 6. Деструктивне лідерство. 7. Модель деструктивної й конструктивної поведінки лідерів С. Айнашена.
4	**ТЕМА: ПРОФЕСІЙНА УСПІШНІСТЬ ТА ЇЇ СКЛАДОВІ** Мета: ознайомити аспірантів з особливостями досягнення професійної успішності. **Основні питання:** 1. Вплив емоційних станів та самооцінки на досягнення професійного успіху. 2. Особливості впливу мотивації на досягнення професійної успішності. 3. Значення волі у досягненні професійної успішності. 4. Коригування самооцінки. 5. Самоменеджмент. 6. Особливості прийняття рішення. 7. Постановка цілей: технологія, етапи. 8. Комунікативна компетентність. 9. Конфліктологічна компетентність. 10. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості, види. 11. Шляхи подолання внутрішньоособистісних конфліктів. 12. Міжособистісні конфлікти: профілактика, розв'язання.

Самостійна робота аспіранта:

Тема 1.2. Типології лідерів. Співвідношення понять «лідерство» і «управління»

1. Типологія лідерів Е. Богардуса.
2. Типологія лідерів Р. Кеттела і Г. Стайса.
3. Типологія лідерів Р. Бейлза і П. Слейтора.
4. Типологія лідерів Е. Берна.
5. Типологія лідерів Л.І. Уманського.
6. Типологія лідерів Б. Д. Паригіна.
7. Співвідношення понять «лідерство» і «управління».

Тема 1.3. Інтелект у лідерстві. Цінності й установки лідера. Фундаментальні засади етичного лідерства

1. Інтелект у лідерстві. Види інтелекту: академічний, практичний, соціальний, емоційний.
2. Визначення поняття цінності. Термінальні і інструментальні цінності. Концепція Шварца-Білскі. Цінності і установки лідера.
3. Фундаментальні засади етичного лідерства.

Тема 2.2. Ситуаційний підхід у лідерстві

1. Ситуаційна модель Ф. Фідлера.
2. Теорія ситуаційного лідерства П. Херсі й К. Бланшара.
3. Модель «шлях-мета» Т. Мітчела і Р. Хауса.
4. Ситуаційна модель прийняття рішень Врума – Йеттона – Яго.

Тема 2.3. Атрибуційний підхід у лідерстві

1. Теорія атрибуції Ф. Хайдера.
2. Теорія каузальної атрибуції. Атрибутивна теорія лідерства.

Тема 2.4. Гуманістичний підхід у лідерстві

1. Концепція суперлідерства Ч. Менза і Г. Сімпса.
2. Концепція особистісного лідерства Дж. Клегга.
3. Концепція сервант-лідерства Р. Грінліфа.
4. Ціннісна концепція К. Ходжкінсона.
5. Ціннісна концепція «стейкхолдерів» Г. Фейерхольма.
6. Ціннісна теорія лідерства С. і Т. Кучмарські.

Тема 3.2. Інноваційне, автентичне, відповідальне і деструктивне лідерство

1. Інноваційне лідерство.
2. Автентичне лідерство.
3. Відповідальне лідерство.
4. Деструктивне лідерство.
5. Модель деструктивної й конструктивної поведінки лідерів С. Айнашена.

Тема 4.2. Особливості саморегуляції в процесі професійної діяльності

1. Вплив емоційних станів та самооцінки на досягнення професійного успіху.
2. Особливості впливу мотивації на досягнення професійної успішності.
3. Значення волі у досягненні професійної успішності.
4. Коригування самооцінки.

Тема 4.3. Самоменеджмент у процесі професійної діяльності

1. Самоменеджмент.
2. Особливості прийняття рішення.
3. Постановка цілей: технологія, етапи.

Тема 4.4. Комунікативна і конфліктологічна компетентності як складові професійної успішності

1. Комунікативна компетентність.
2. Конфліктологічна компетентність.
3. Внутрішньоособистісний конфлікт: особливості, види.
4. Шляхи подолання внутрішньоособистісних конфліктів.
5. Міжособистісні конфлікти: профілактика, розв’язання.

Індивідуальна робота

Для індивідуальної роботи аспірантам пропонується підготовка реферату.

Структура реферату

Стиль викладення матеріалу має бути науково-діловим.

Матеріал розподіляється рівномірно у відповідності до плану реферату:

– вступ (мають бути обґрунтовані актуальність та практичне значення обраної теми реферату, визначені мета та завдання роботи);

– основна частина (розкривається тема реферату шляхом висвітлення основних питань. При цьому необхідно зосередити увагу на аналізі поставлених питань в літературі з висновками щодо їх теоретичної та практичної значущості.;

– висновки (необхідно сформулювати: а) науково-теоретичні та практичні підсумки проведеного аналізу за проблематикою реферату; б) теоретичні та практичні рекомендації, що випливають з проведеного аналізу. Вони мають логічно пов'язуватися із змістом викладеного матеріалу);

– список літератури (містить використані джерела та публікації).

Вимоги до оформлення реферату

Планування та стиль.

Обсяг реферативної роботи має складати – 10-15 сторінок. До загального обсягу роботи не входять додатки, глосарій, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів підлягають суцільній нумерації. У тексті обов'язково повинні бути посилання на літературу та інші джерела, що використовувалися при підготовці реферату.

Текст реферату викладається державною мовою на стандартних аркушах формату А-4(210 х 297).

Робота друкується шрифтом Times New Roman, 14 кеглем; вирівнювання – «За шириною»; міжрядковий інтервал «Полуторний» (1,5 Lines); абзацний відступ – п'ять знаків (1,25 см); верхнє і нижнє поле – 2 см., ліве – 3 см, праве – 1 см. Абзацний відступ має бути однаковим у всьому тексті і дорівнювати п'яти знакам (1,25 см).

Скорочення слів та словосполучень мають відповідати чинним стандартам з бібліотечної та видавничої справи (наприклад: Міністерство внутрішніх справ України (далі – МВС)).

Розділи та підрозділи мають містити заголовки, які належить точно відтворювати у змісті. Заголовки розділів, як правило, розміщують посередині рядка. Назви розділів друкують великими літерами без розділових знаків у кінці, без підкреслень. Заголовки розділів слід починати з належного відступу.

Нумерація сторінок має бути наскрізною. Порядковий номер сторінки позначають арабською цифрою і проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки чи рисок. Титульний аркуш(додається) включається до загальної нумерації сторінок письмової роботи, але номер сторінки на титульному аркуші, як правило, не проставляють. Розділи слід нумерувати також арабськими цифрами.

При використанні літературних джерел в тексті письмової роботи можуть бути два варіанти посилань на них. Перший – це посторінкові посилання (виноски): коли на сторінці цитується джерело, то внизу цієї сторінки під основним текстом наводиться бібліографічний опис літературного джерела і вказується сторінка. Другий – коли в разі посилання на літературне джерело у квадратних дужках вказується його порядковий номер у списку літератури та конкретна сторінка, наводиться цитата, точні цифри, дані.

Ілюстративний матеріал – малюнки, графіки, схеми тощо слід розміщувати безпосередньо після першого посилання на нього в тексті. Якщо графік, схема, таблиця не поміщається на сторінці, де є посилання, їх подають на наступній сторінці. На кожний ілюстративний матеріал мають бути посилання в тексті.

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Вплив візуалізації та планування на успіх.
2. Керування емоціями під час професійної діяльності.
3. Вплив емоційних станів на досягнення професійного успіху
4. Вплив самооцінки на досягнення професійного успіху
5. Психологічні умови досягнення професійної успішності
6. Підходи до лідерства в менеджменті.
7. Підходи до лідерства в психології.
8. Психологічні теорії лідерства.
9. Особистісні аспекти лідерства
10. Вплив психологічних установок на лідера.
11. Мотивування за допомогою задоволення потреб А. Маслоу і К. Альдерфер.
12. Мотивування за допомогою постановки цілей Е. Лока і Г. Латема.
13. Мотивування за допомогою об'єктивності С. Адамса.
14. Мотивування за допомогою зміни очікувань В. Врума.
15. Способи делегування владних повноважень.

Політика та контроль

1. Політика кредитного модуля

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності», аспіранти самостійно вивчають літературу, готуються до семінарських занять і роблять на них доповіді, що сприяє поглибленню теоретичних знань аспірантів з окремих тем кредитного модуля і розвиває навички самостійної роботи зі спеціалізованою літературою, а також сприяє формуванню вміння використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань.

Відвідуваність і виконання завдань

Аспірантам важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься систематизований навчальний матеріал в обсязі, достатньому для опанування аспірантом кредитного модуля. Аспіранту буде складно належно підготуватись до семінарських занять якщо він буде пропускати лекції. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь аспіранта на семінарських заняттях є обов'язковою, оскільки рейтинг аспіранта значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг аспіранта з кредитного модуля. Разом з тим, аспірант, який пропустив семінарські заняття з поважної причини, і має необхідний документ, який підтверджує відсутність (наприклад довідку від лікаря), може протягом 2-х тижнів після дати пропущеного семінару, здати підготовлену доповідь викладачу під час консультацій або під час перерви у навчальному занятті і отримати не більше половини максимального вагомого балу, який передбачений за участь в семінарі (тобто максимальна кількість балів складатиме не більше 5 балів). Графік консультацій, доступний на сайті кафедри психології і педагогіки, але викладач сам призначає аспірантам час консультації в індивідуальному порядку.

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни (силабусом), доступною в особистому кабінеті аспіранта в системі «Кампус», гугл класі або на сайті кафедри психології і педагогіки.

На лекціях та семінарських заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів та інших гаджетів лише для цілей, пов'язаних з навчанням. Бажано, щоб на семінарському занятті аспірант використовував підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття.

Форми роботи

На лекціях висвітлюється зміст основних тем кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності». Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі кредитного модуля. Викладач може ставити питання окремим аспірантам або загалом аудиторії, аспіранти також можуть ставити питання до викладача під час лекції.

На семінарських заняттях аспіранти роблять доповіді за темами які викладач заздалегідь призначає їм підготувати, а також обговорюють питання семінару.

Політика університету
Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: https://kpi.ua/code.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки аспірантів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: https://kpi.ua/code.

2. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (РСО)

Поточний контроль: підготовка доповідей і опитування за темами семінарських занять, виконання індивідуальної роботи
Семестровий контроль: екзамен

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг аспіранта з кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності» складається з балів, що отримуються за:

1. роботу на семінарах;
2. реферат;
3. екзамен.

Робота аспіранта на чотирьох семінарських заняттях визначає 40% його рейтингу з кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності», підготовка реферату визначає 10% рейтингу, а здача екзамену 50% рейтингу аспіранта.

Аспірант отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у семінарських заняттях, а саме: робить ґрунтовні й змістовні доповіді і дискутує з питань семінару.

Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях, ухиляння від дискусії, порушення встановлених вимог призводить до зниження рейтингу аспіранта.

Належна підготовка аспіранта до семінарського заняття займатиме в середньому 2 години.

Викладач оцінює роботу аспірантів на кожному семінарському занятті і виставляє їх в електронному кампусі.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання аспірантів визначені у Додатку 1.

3. Додаткова інформація з кредитного модуля

Рекомендації аспірантам

Працюючи на лекції, аспіранту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач, що сприятиме кращому засвоєнню ним навчального матеріалу.

Готуючись до семінарського заняття, аспірант має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, до того ж бажано ознайомитись з додатковими ресурсами. При виникненні питань необхідно проконсультуватися з викладачем.

На семінарському занятті навіть добре підготовлений аспірант не повинен ухилятися від дискусії. Варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи аспіранта і буде негативно впливати на його загальний рейтинг.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Робочу програму навчальної кредитного модуля (силабус):

Складено доцентом кафедри психології і педагогіки, к.психол.н, доцентом, Кононець Марією Олександрівною

Ухвалено кафедрою психології і педагогіки (протокол №12 від 18.05.2022 р.)

Погоджено методичною комісією факультету соціології і права (протокол № 1від 31.08.2022 р)

Додаток 1

Рейтингова система оцінювання результатів навчання
(для аспірантів очної форми)

Рейтинг аспіранта з кредитного модуля «Психологія лідерства та професійної успішності» складається з балів, що отримуються за:

4. роботу на семінарах;
5. реферат;
6. екзамен.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарах:

Максимальна кількість балів на всіх семінарських заняттях дорівнює:

10 балів × 4 с. з. = 40 балів

Оцінювання роботи кожного аспіранта здійснюється на кожному семінарському занятті за двома показниками – активністю і підготовленістю:

а) активність **5 балів × 1 с. з. = 5 балів**

Критерії оцінювання:

5 – висока активність, яка показує спрямованість на ґрунтовне засвоєння матеріалу;

3–4 – достатня активність, яка показує спрямованість на засвоєння матеріалу;

1–2 – недостатня активність, яка показує ухиляння від засвоєння матеріалу;

0 – низька активність, яка показує значне ухиляння від засвоєння матеріалу.

б) підготовленість **5 балів × 1 с. з. = 5 балів**

Критерії оцінювання:

5 – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на питання семінару, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні.

3 – 4 не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на питання семінару, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника але має незначні неточності.

1 – 2 неправильна відповідь на питання семінару, що свідчить про незнання матеріалу, але намагання аспіранта висловити власне розуміння суті поставленого питання.

0 – відсутність відповіді.

2.Реферат

Максимальна кількість балів за реферат складає 10 балів.

Кожний реферат оцінюється, виходячи з аналізу сукупності таких критеріїв:

1. Актуальність теми.
2. План та зміст реферату має системно розкривати обрану тему.
3. Особистий внесок оцінюється із наявності власних аналітичних висновків.
4. Використані джерела, тобто наявність достатньої кількості сучасних нормативних і наукових джерел.

Критерії оцінювання:

7–10 тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, є аналітичні висновки аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел;

5–6 тема реферату актуальна, план та зміст реферату системно розкривають обрану тему, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел але немає аналітичних висновків аспіранта;

3–4 тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не достатньо розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано достатня кількість нормативних та наукових джерел;
0–2 тема реферату актуальна, але план та зміст реферату не розкривають обрану тему, немає аналітичних висновків аспіранта, при підготовці реферату використано недостатня кількість нормативних та наукових джерел.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

RC = 40 + 10 = 50 балів

Екзаменаційна складова шкали дорівнює 50% від **R**, а саме:

RE = 50 балів

Таким чином рейтингова шкала кредитного модуля складає **R = RC + RE = 100 балів.**
Необхідною умовою допуску до екзамену є рейтинг (**Rc**) не менше 50% від **RC**, тобто **25** балів.

4.Екзамен: екзаменаційна контрольна робота проводиться у письмовій формі протягом 90 хвилин.

Екзаменаційний білет складається з двох теоретичних питань за тематичними розділами курсу. Ваговий бал кожного питання – 25.

Приклад:

Екзаменаційне завдання № 1

1. Поясніть, за якими категоріями розподіляються лідерські риси у сучасному трактуванні.
2. Проаналізуйте погляди на професійну успішність особистості.

Екзаменаційне завдання № 2

1. Розкрийте співвідношення понять «лідерство» і «управління».
2. Назвіть і охарактеризуйте елементи творчої інноваційної організації, які виділяє Р. Дафт.

Критерії екзаменаційного оцінювання:

19–25 повна, чітка, викладена в логічній послідовності відповідь на питання, що свідчить проглибоке розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення аспірантом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні;
13–18 відповідь на питання, але не зовсім повна або не достатньо чітка, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення аспіранта з матеріалом лекцій та підручника;певні неточності у відповіді;
6 –12 достатньо поверхова відповідь на питання; суттєві помилки у відповіді;
0–5 неправильна відповідь на питання, що свідчить про незнання відповідного навчального матеріалу, але намагання висловити власне розуміння суті поставленого питання; відсутність відповіді.

Для отримання аспірантом відповідних оцінок його рейтингова оцінка (***RD***) переводиться згідно з Таблицею 1:

Таблиця 1

RD = Rc+Re	**Оцінка ECTS**	**Оцінка традиційна**
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо	
RD < 60	незадовільно	Незадовільно

Додаток 2

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Охарактеризуйте напрями досліджень лідерства в античні часи та у Середньовіччі.
2. Охарактеризуйте погляди на лідерство Г. Лебона.
3. Дайте характеристику типів лідерів за Л.І. Уманським.
4. Порівняйте зміст понять «лідер» і «лідерство». Проаналізуйте походження даних понять.
5. Поясніть як наукові праці Т. Карлейля і Р. Емерсона вплинули на подальший розвиток досліджень лідерства.
6. Розкрийте співвідношення понять «лідерство» і «управління».
7. Поясніть які протиріччя можуть виникати між цінностями.
8. У чому, на вашу думку, полягають особливості формування особистісних цінностей за М. Рокічем?
9. Розкрийте зміст стадій моральнісного розвитку особистості за Л. Колбергом.
10. Охарактеризуйте структуру ділової етики лідера.
11. Розкрийте основні положення теорії рис. Які риси, на думку О. Тіда, необхідні людині для того, щоб стати лідером?
12. Охарактеризуйте погляди на лідерство, як на результат взаємодії.
13. Поясніть особливості ситуаційної моделі Ф. Фідлера.
14. Розкрийте особливості ситуаційної моделі прийняття рішень Врума – Йеттона – Яго.
15. Проаналізуйте, чому людям притаманна ідеалізація лідерства.
16. Охарактеризуйте ціннісну теорію лідерства Сьюзан і Томаса Кучмарські
17. Поясніть за якими категоріями розподіляються лідерські риси у сучасному трактуванні.
18. Охарактеризуйте основні стилі управління лідера-офіційного керівника у двовимірній моделі участі підлеглих (управлінська решітка Блейка-Моутон). Поясніть у чому полягає головна відмінність між континуумом Лайкерта й управлінською моделлю Блейка- Моутон.
19. Розкрийте основні положення теорії ситуаційного лідерства П. Херсі й К. Бланшара.
20. Поясніть як застосування когнітивно-атрибуційних теорій може допомогти лідеру в реалізації його діяльності?
21. Розкрийте відмінності між трансформаційним і транзакційним лідерством.
22. Проаналізуйте які критерії встановлюють для своїх підлеглих транзакційні лідери.
23. Охарактеризуйте багатофакторний опитувальник лідерства Б. Басса і Б. Аволіо, а також особливості його застосування.
24. Проаналізуйте виміри у лідерській автентичності, які виділяє Б. Джордж.
25. Охарактеризуйте Модель розвитку автентичного лідерства, яка була запропонована У. Гарднером і його колегами.
26. У чому проявляється деструктивне лідерство? Поясніть, чому важливо запобігати деструктивному лідерству.
27. Поясніть чи згодні ви з Е. Демінгом, що однією з найважливіших умов для впровадження інновацій є впевненість у майбутньому.
28. Проаналізуйте які особистісні риси за Т. Мааком і Н. Плессом необхідно розвивати людині, щоб стати відповідальним лідером?
29. Назвіть і охарактеризуйте елементи творчої інноваційної організації, які виділяє Р. Дафт.
30. Що саме, на думку Ч. Хамптен-Тернера й Ф. Тромпернарса, відрізняє представників різних культур?
31. Пояснить як буде змінюватися настрій розгніваних людей, якщо спонукати їх думати про те, що стало джерелом гніву.
32. Назвіть і охарактеризуйте складові вольового акту.
33. Поясніть у чому полягають особливості формування самооцінки. Чи можна її коригувати у зрілому віці?
34. Розкрийте погляди З. Фрейда на внутрішньоособистісний конфлікт.
35. Назвіть основні захисні механізми психіки людини. Розкрийте особливості прояву регресії. Наведіть приклади.
36. Проаналізуйте погляди на професійну успішність особистості.
37. Охарактеризуйте особливості тайм-менеджменту.
38. Розкрийте зміст поняття комунікативна компетентність. Що сприяє налагодженню ефективної комунікації?
39. Розкрийте погляди А. Адлера на внутрішньоособистісний конфлікт.
40. Проаналізуйте у чому полягає потреба особистості в самоактуалізації.